

En trygg oppvekst varer hele livet

For Arbeiderpartiet handler oppvekstpolitikk om at fellesskapet må gi alle barn mulighet til et godt liv, uavhengig av familiebakgrunn, sosial status, kjønn, funksjon, økonomi eller geografi.

Foreldre har ansvaret for barna sine, og familiene er det viktigste fellesskapet for barna. For Arbeiderpartiet er et godt samfunn preget av at vi har tillit til og solidaritet med hverandre. Vi har ansvar i fellesskap for at alle barna våre får en god oppvekst.

Når samfunnet er i forandring, skaper det også endringer i barn og unges oppvekst. Arbeidslivet, familiestrukturer, større kulturelt mangfold og økende sosiale forskjeller påvirker oppvekstvilkårene til barna våre. Det gjør også utviklingen i sosiale medier, internett og digital teknologi. Arbeiderpartiet mener at slike endringer må møtes med fellesskapsløsninger og velferd som gir trygghet for barn og foreldre på en måte som utjevner forskjeller og gir like muligheter til alle barn og unge.

En sosial og inkluderende familiepolitikk for alle familier

Familien er det viktigste fellesskapet for barna, og det er for familiene vi kan gjøre mest ved å legge til rette for en god barndom. Arbeiderpartiet mener vi må gjøre mer for å bedre de første leveårene for barna. Derfor må vi ha en politikk som tar familiene på alvor, og tiltak som følger opp de familiene som trenger veiledning med store og små utfordringer. Foreldre må ha tid og overskudd til å kunne være foreldre. Og ansatte i den offentlige velferden må ha tid til å se dem.

Norge er et av verdens beste land å få barn i. Vi har en god svangerskapsomsorg og ordninger som gir familiene trygghet i hverdagen. Samtidig vil de fleste familier oppleve krevende livssituasjoner som kan påvirke familien. Vi vet også at mange familier strever med å få hverdagene til å gå i hop. Arbeiderpartiet mener en god, likestilt familiepolitikk har stor betydning for barnas trygghet og trivsel.

Helsestasjoner

Lavterskeltilbud er en viktig del av en helhetlig tjeneste i kommunene, og bidrar til å fremme helsekompetanse i bredt og utjevne sosiale helseforskjeller i befolkningen. Helsestasjonene er et unikt tilbud som i dag støtter, veileder og trykker foreldre for barn opp til 5 år. Arbeiderpartiet mener at kompetansen og tilbudene er viktige, også for foreldre til barn over 5 år og mange kommuner har allerede utvidet helsestasjonene til å hjelpe flere.

- Arbeiderpartiet vil styrke helsestasjonene
- Vi skal bygge ut det digitale tilbudet på helsestasjonene slik at flere kan få hjelp, inkludert foreldre til barn over 5 år

Barnevern

Alle barn og unge har krav på et godt oppvekstmiljø, uansett hvem de er, og hvilken bakgrunn de har. Det er fellesskapets oppgave å stille opp for barn og unge som sliter, og familien, kommunen, barnehagen, skolen, helsetjenesten og arbeidslivet må samarbeide for

å lykkes. Vårt felles barnevern må ha høy tillit i befolkningen, og det skal oppleves trygt å ta kontakt med barnevernet, enten man trenger hjelp selv eller er bekymret for andres barn.

Arbeiderpartiet mener det er viktig å styrke samarbeidet på tvers av etater, og mener at barnevern primært skal være en offentlig oppgave. Barns beste skal ligge til grunn for vår politikk. Arbeiderpartiet er opptatt av at ressurser brukt på tjenester som skal nå våre barn og unge, når nettopp barn og unge. Det er derfor et mål at det offentlige, sammen med ideelle aktører, står for tilbudene.

For mange rapporter og tilsyn har vist at vi som storsamfunn ikke klarer å hjelpe noen av de mest sårbare barna på en tilfredsstillende måte slik systemet er i dag. Arbeiderpartiet mener at den varslede Barnevernsreformen skal bidra til å sikre trygge og gode barnevernstjenester som ivaretar barnas rettsikkerhet.

Arbeiderpartiet vil:

- Jobbe for å forsterke frivillige og forebyggende hjelpetiltak til familier som sliter eller trenger hjelp og veiledning.
 - Bedre samarbeid offentlige etater imellom, økt kompetanse - også den flerkulturelle, og bedre mulighet til helsehjelp og ettervern.
- Styrke tilgangen på fosterhjem og gi god veiledning og oppfølging.
Redusere tvang og enetiltak, og styrke barn og unges rett og mulighet til å klage i enkeltsaker.

Barnehage av høy kvalitet som utjevner forskjeller

Hver dag går rundt 270 000 barn i Norge inn porten til barnehagen sin, klare for en ny dag med lek, mestring og glede. I Norge har vi en blanding av private og kommunale barnehager, som bidrar til et mangfoldig tilbud. Barnehagen bidrar til at barna opplever tilhørighet, omsorg, trygghet og vennskap. Vi vet at gode barnehager kan være avgjørende for at det enkelte barn får en god barndom, samtidig som det betyr mye for barnets muligheter videre i livet, både i skolen og i arbeidslivet. En god barnehage utjevner forskjeller og er viktig for at alle barn skal bli inkludert i fellesskapet. Å gi alle barn et godt barnehagetilbud er derfor noe av det viktigste vi kan prioritere.

Godt utbygde offentlige velferdstjenester er en forutsetning for å gi frihet til alle typer familier. Arbeiderpartiet vil derfor styrke det universelle velferdstilbudet til barn og unge gjennom å redusere maksprisen og gjøre den gratis for tredje barn. At flere barn får muligheten til å gå i barnehage bidrar til sterkere fellesskap og mindre forskjeller i samfunnet.

Arbeiderpartiet vil:

- Styrke kvaliteten i barnehagen
- Investere i kompetansen til de ansatte
- Ha lave priser i barnehagen, og jobbe for å redusere maksprisen ytterligere
- Forbedre moderasjonsordningene for familier med lav inntekt

86 Mer fleksibel og rettferdig foreldrepermisjon

87 Barnehagesektoren i Norge har vært gjennom en stor utvikling siden barnehageforliket i
88 2003. Barnehageforliket innebar at alle familier som ønsket det, skulle få tilbud om
89 barnehageplass. Forliket førte til omfattende utbygging av barnehagesektoren, og fra 1.
90 januar 2009 var kapasiteten tilstrekkelig utbygd til at det ble mulig å innføre en rett til
91 barnehageplass.

92
93 Alle barn har rett til barnehageplass fra august det året de fyller ett år, eller fra den måneden
94 de fyller ett for barn født fra september til og med november. Mange kommuner har også
95 opptak utover dette. Det er bra. En del foreldre opplever at permisjonsordningen ikke fullt ut
96 tar hensyn til deres livssituasjon. Mange foreldre, særlig kvinner, tar ulønnet permisjon for å
97 få tiden mellom permisjon og barnehageplass til å gå opp Arbeiderpartiet har i regjering
98 foreslått å endre kontantstøtten slik at familier som må vente på barnehageplass har rett til
99 støtte i påvente av plass.

100
101 Å ta ut foreldrepenger over flere uker vil være en bedre løsning for mange, men i dag taper
102 foreldrepenger ved å velge 80 prosent permisjonsuttak. Det skjer fordi fars permisjonsuker
103 også utbetales med redusert sats, mens permisjonstiden ikke utvides tilsvarende. Det finnes
104 ingen god forklaring på hvorfor. Å rydde opp i dette er bra for kvinner, for familiene og for
105 likestillingen i arbeidslivet.

106
107 Arbeiderpartiet vil:

- 108 • Sikre at foreldre ikke taper penger på å velge 80 prosent permisjonsuttak ved å utvide
109 fellesperioden med to uker

110 En praktisk og variert fellesskole for alle

111 Norsk skole skal være et sted der alle barn kan oppleve læring, trivsel og mestring.
112 Fellesskolen gir alle barn uavhengig av bakgrunn mulighet til å lykkes i livet. Den offentlige
113 fellesskolen der alle barn møtes i det samme klasserommet bidrar til å utjevne forskjeller i
114 samfunnet, og er en viktig årsak til at Norge er et tillitssamfunn.

115
116 Familiebakgrunn har for mye å si for hvordan det går med elevene i skolen, og at det også i
117 Norge er klar sammenheng mellom utdanning og inntekt hos foreldre og hvordan det går
118 med barna i skolen. Derfor er det et viktig mål for Arbeiderpartiet å sikre at skolen bidrar til å
119 redusere sosiale forskjeller og skape like muligheter for alle.

120
121 For de yngste barna er lek viktig og gir unike muligheter til mestring og utvikling, også i
122 skolen. Siden 1997 har elevene begynt på skolen som 6-åringer. Regjeringen vil snart motta
123 evalueringsrapporter om seksårsreformen. Arbeiderpartiet vil i regjering sørge for å følge opp
124 funnene på egnet måte og sikre lekens plass i læringen for de yngste.

125
126 Alle barn, ungdom og voksne skal ha rett på god opplæring i et trygt miljø. Derfor er det
127 særlig viktig at det gis god veiledning og gjennomføres tilsyn for å ivareta elever som har rett

på spesialundervisning og for å ivareta elever som ikke deltar i en normal klasseromssituasjon, som for eksempel elever i hjemmeskole.

Arbeiderpartiets skole er opptatt av å anerkjenne at elever er ulike og har ulike styrker med seg inn i klasserommet, og at alle barn kan lykkes. Norsk skole skal levere på sitt doble mandat, og både utdanne og danne elever for det arbeidslivet og samfunnet som venter dem.

En sterk offentlig fellesskole

Arbeiderpartiet ønsker en utvikling der den offentlige fellesskolen styrkes, og de private innslagene begrenses. Vi vil styrke den offentlige skolen gjennom å styrke kvaliteten og gi kommuner mulighet til å opprette tilbud innenfor idrett og internasjonale skoler.

Arbeiderpartiet vil:

- Styrke den offentlige fellesskolen for alle
- Gi kommuner flere verktøy til å styre utviklingen med private skoler, gjennom blant annet å styrke kommunenes mulighet til å si nei til opprettelse av nye privatskoler og styrke deres påvirkning på elevtall og tilbud i eksisterende private skoler i større grad enn i dag
- Åpne for at det offentlige får bedre mulighet til å legge til rette for idrett og internasjonale tilbud i den offentlige skolen
- Stramme til regelverket overfor privatskoler som bryter privatskoleloven

Et bredt kunnskapssyn

Det at elever lærer forskjellig skal tas på alvor gjennom et bredt syn på kunnskap. For å ta på utfordringene norsk skole står overfor på alvor med stadig flere elever som ikke finner seg til rette må skolen bli bredere og mer inkluderende. For å sørge for at flere barn lærer mer må skolen bli mer praktisk og variert. Det handler både om form og innhold, og bør gjelde i alle fag. Over halvparten av elevene fra grunnskolen begynner på yrkesfag. Da må skolen være like yrkesforberedende som studieforberedende.

Arbeiderpartiet vil:

- Gjøre skolen mer praktisk og variert
- Ha en større satsing på de praktisk-estetiske fagene
- Jobbe for gode rammer for mer praktisk og variert undervisning, og vurdere hvordan det kan gjennomføres et utstyrsloft

En skole av høy kvalitet for læring og trygghet

Norsk skole har i lang tid blitt styrt for snevert med stort fokus på det som kan måles. Det har gått på bekostning av det som ikke like lett kan måles. Arbeiderpartiet ønsker å tenke nytt rundt hvordan kvaliteten i skolen skal styrkes og vris fra kvalitetsrapportering til kvalitetsutvikling. Vi mener at det samlede trykket på prøver, kartlegginger, tester og spørringer skal begrenses til det som er nødvendig for elevens læring, og bør alltid ha en klar funksjon. Hva som er kvalitet i skolen skal basere seg på vårt brede syn på kunnskap og læring.

Vi ønsker en tillitsreform for skolen, fordi vi mener det vil styrke læring og trivsel for ansatte og elever hvis alle de dyktige lærerne vi har i Norge får mer tillit til å utøve sitt fag og profesjon til det beste for elevene uten at man skal møte på for mange krav som kommer ovenfra og ned. Forutsetningen for å lykkes med en tillitsreform er at den kommer nedenfra og er et tett samarbeid mellom forvaltningsnivåene, lærere, ledere, foreldre og elever.

Målet om en skole som bygger på et bredere kunnskapssyn gjør det nødvendig å tenke nytt rundt framtidas vurdering og eksamen i skolen. Derfor ønsker vi at det gjennomføres forsøk og utprøvinger med alternative eksamensformer. Regjeringen har tatt initiativ til å forsøk og utprøving blant annet med eksamensformer tilpasset praktisk-estetiske fag og langtidsoppgave. En forutsetning for eventuelle nye eksamensordninger er at alle elever sikres rettferdig vurdering og at elevene får vise sin kompetanse på en god måte.

Arbeiderpartiet vil:

- Ha et nytt system for kvalitet med fokus på kvalitetsutvikling med mål om best læring for elevene, ikke kartlegging og måling i seg selv
- Ha en tillitsreform i skolen
- Gjennomføre forsøk og utprøvinger med alternative eksamensformer

Med gode rammer får vi trygge elever som lærer mer

Laget rundt eleven

Arbeiderpartiet jobber for at alle elever skal oppleve læring, trivsel og mestring i skolen. Da er det viktig med nok ansatte med tid til hver enkelt elev. Lærerne betyr mye for elevene våre, men de har ikke mulighet til å løse alle utfordringer våre barn og unge møter alene. Derfor mener Arbeiderpartiet at det er viktig med et godt samarbeid med andre deler av kommunens støtteapparat som for eksempel PP-tjenesten, og resten av det store laget rundt barn og unge.

Nærvær og tilstedeværelse

Arbeiderpartiet er opptatt av elevenes tilstedeværelse og nærvær på skolen, fordi man lærer mer når man er til stede i et klassefellesskap sammen med gode lærere og medelever. I lys av regjeringens forslag om at alle skal få rett til å fullføre videregående uten tidsbegrensning, er det nødvendig å se på hvordan fraværsreglene skal utformes for fravær og nærvær slik at det henger bedre sammen med framtidas lovverk. Derfor vil Arbeiderpartiet erstatte dagens fraværsgrense i videregående opplæring og innføre et nytt og forbedret nasjonalt fraværregelverk som gir tydelige rammer for elevenes nærvær i skolen. Et nytt regelverk må være mindre rigid og byråkratisk for skolen, læreren, eleven og dem som skal attestere fraværsmeldinger.

Kunnskapsgrunnlaget om fravær og nærvær i grunnskolen er i dag for dårlig. Derfor ønsker Arbeiderpartiet å styrke innhenting av kunnskap, slik at vi kan møte utviklingen med ufrivillig skolefravær på en kunnskapsbasert måte.

Arbeiderpartiet vil:

- Jobbe for å styrke laget rundt eleven

- 216 • Erstatte dagens fraværsgrense i videregående opplæring med et nytt
- 217 fraværreglement for nærvær som er mindre rigid og byråkratisk, mer rettferdig for
- 218 elevene og legger opp til økt gjennomføring i videregående skole
- 219 • Si nei til fraværsgrense i ungdomsskolen
- 220 • Styrke kunnskapsgrunnlaget om fravær i skolen

221

222 **Demokratilæring i skolen**

223 Arbeiderpartiet ser med bekymring på spredning av konspirasjonsteorier og måten unge i
 224 dag eksponeres for antidemokratiske og hatefulle budskap. Arbeiderpartiet vil som et ledd i
 225 arbeidet mot radikaliserings og ekstremisme og sørge for at demokratilæring er en viktig del
 226 av skolen. For å sikre en høy demokratisk bevissthet og bygge motstandskraft mot
 227 ekstremisme og hat er det viktig å lære norske elever om demokrati, og bygge opp deres
 228 evne til kritisk refleksjon.

229

230 Arbeiderpartiet vil:

- 231 • Ha et stort fokus på demokratilæring gjennom hele utdanningsløpet
- 232 • Legge til rette for at freds- og menneskerettighetscenterne, Utøya og 22. juli-senteret
- 233 kan bidra med undervisningsopplegg og kunnskap inn i skolen
- 234 • Legge til rette for at alle norske skoleelever får tilbud om besøk til historiske steder
- 235 som gir økt forståelse for farene ved ekstremisme, som for eksempel Utøya, 22.juli-
- 236 senteret eller minnesteder etter andre verdenskrig

237 **Styrke yrkesfagene**

238 Norge har en fag- og yrkesopplæring som utdanner fagarbeidere i verdensklasse. Framover
 239 kommer vi til å trenge mange flere med fagbrev for å møte kompetansebehovet, særlig når
 240 det gjelder å bygge opp grønn industri og en trygg eldreomsorg for alle. Derfor vil
 241 Arbeiderpartiet utvikle fag- og yrkesopplæringen i tett samarbeid med partene. Vi vil øke
 242 gjennomføring og kvalifisering, og sørge for at flere ungdommer får læreplass. Vi vil fortsette
 243 satsingen på elever som bor borte, samt de som trenger utstyrt til opplæringen gjennom å
 244 styrke borteboerstipendiet og utstyrsstipendiet.

245

246 Arbeiderpartiet mener det er viktig å satse på høyere yrkesfaglig utdanning slik at fagskoler
 247 og andre tilbud innenfor høyere yrkesfaglig utdanning er tilpasset bransjenes behov.

248

249 Det finnes alternative modeller for organisering av videregående skole, for eksempel løp der
 250 all opplæring skjer med utgangspunkt i bedrift og mer praksis enn tradisjonelle løp.

251 Arbeiderpartiet ønsker flere fleksible utdanningsløp for å gi flere ungdommer mulighet til å ta
 252 fagbrev og bli kvalifisert, og ønsker at fylkeskommunen skal ha ansvaret for organiseringen.

253

254 Arbeiderpartiet vil:

- 255 • Styrke fag- og yrkesopplæringen
- 256 • Øke andelen som går ut av videregående opplæring med et fagbrev
- 257 • Følge opp forskningsprosjektet for bedre modeller for finansiering og drift av utstyr på
- 258 yrkesfag
- 259 • Videreutvikle fleksible yrkesfaglige utdanningsløp, som 0+4-løpet, i fylkeskommunal
- 260 regi

- 261 • Styrke borteboerstipendet og utstyrsstipendet i videregående opplæring
- 262 • Satse på høyere yrkesfaglig utdanning
- 263 • Jobbe for å etablere flere veier med fagbrev som kvalifisering til høyere utdanning
- 264 • Videreutvikle fagskolesektoren

265 **SFO med godt innhold som utjevner forskjeller**

266 Med Arbeiderpartiet i regjering har vi fått et historisk løft for SFO/AKS gjennom 12 timer
 267 gratis for 1. og 2.klassinger. Det har ført til at barn som før måtte gå hjem etter skolen nå kan
 268 være en del av et fellesskap med andre barn etter skoletid. Arbeiderpartiet mener det er
 269 viktig å utvikle godt innhold for SFO, og sørge for å skape en SFO-tilværelse som har god
 270 balanse mellom barns behov for frilek og avkobling og trygge pedagogiske rammer.

271
 272 SFO skal være noe annet enn skole. Derfor vil Arbeiderpartiet at det legges vekt på andre
 273 elementer som bidrar til å holde barn fysisk aktive, bidrar til å utvikle gode sosiale ferdigheter
 274 og som gjør det mulig for barn å bli kjent med en større bredde av fritidsaktiviteter.

275

276 Arbeiderpartiet vil:

- 277 • Videreutvikle innholdet i rammeplanen for SFO
- 278 • Sikre at SFO har kompetente ansatte
- 279 • Fortsette arbeidet med å redusere prisene på SFO
- 280 • Ha tett samarbeid mellom SFO, kulturskole og frivilligheten

281 **Den digitale oppveksten**

282 Digitalisering har stor innflytelse på samfunnet og påvirker oss på stadig nye måter.
 283 Hverdagen blir mer digitalisert, og vi samhandler og kommuniserer mer gjennom digitale
 284 løsninger. Den digitale virkeligheten har for alvor blitt en del av barn og unge sin hverdag. 9
 285 av 10 tiåringer har i dag en smarttelefon, og over 70 prosent av ungdomsskoleelevene
 286 bruker minst tre timer foran skjermen hver dag.

287

288 Det er viktig at barna våre fortsatt skal lære å skrive både for hånd og på tastatur. De skal
 289 både lese trykte bøker og lære å bruke digitale ressurser på en trygg og god måte.
 290 Arbeiderpartiet mener at det er hensynet til barns læring og utvikling som skal veie tyngst når
 291 skoler velger mellom digitale og trykte læremidler, og at lærerne må gis gode rammer til å ta
 292 gode pedagogiske valg for elevene.

293

294 Digitaliseringen går raskt, og på få år har vi et annet samfunn der det digitale er en viktig del
 295 av hverdagen. Vi vet per i dag for lite om hvordan det påvirker konsentrasjonsevne,
 296 søvnkvalitet, den psykiske helsen og læring. Derfor trenger vi mer kunnskap om
 297 konsekvensene. Arbeiderpartiet mener det er viktig å finne en god balanse mellom det
 298 digitale og analoge gjennom barndom og ungdomstid.

299

300 Arbeiderpartiet vil:

- 301 • Utrede konsekvenser av barns skjermbruk, og jobbe for sunn skjermbruk i
- 302 barnehage, SFO og skole

- 303 • Gi kommuner og fylker god støtte når det kommer til digital infrastruktur, personvern
304 og universell utforming
- 305 • Satse på trykte læremidler
- 306 • Ha en ny leselyststrategi for å få barn og unge til å lese mer
- 307 • Sørge for at skolen er godt rustet til å møte ny teknologi

308 **Alle barn skal være en del av et inkluderende fritidsfellesskap**

309 Fritiden er en stor del av barns liv. De fleste barn og unge opplever mestring og fellesskap
310 når de er sammen med venner eller deltar i aktiviteter etter skoletid. Barn er forskjellige, og
311 frivilligheten gjør en stor jobb for å tilby ulike aktiviteter og møteplasser for at alle skal kunne
312 finne noe de føler seg hjemme i.

313
314 Det er store forskjeller mellom barn og unge når det gjelder muligheten til å delta på
315 fritidsaktiviteter. Rekruttering, avgifter, kontingenter, reiser og dyrt utstyr gjør prisen for at
316 barna skal få delta for høy for mange familier, og gjør at for mange ikke kan delta sammen
317 med andre barn. Det forsterker sosiale forskjeller og gjør at vi mister viktige arenaer for
318 integrering og inkludering. Arbeiderpartiet vil bidra til å styrke frivillighetens arbeid med
319 rekruttering av barn og unge og bryte ned barrierer for deltakelse.

320
321 Fritidsklubbene i kommunene er et tilbud som treffer alle. Etter den organiserte idretten, så er
322 fritidsklubbene den nest største fritidsaktiviteten for ungdom. Klubbene når svært bredt ut, og
323 sikrer at barn og unge fra familier med dårlig økonomi får være med. Arbeiderpartiet vil
324 fortsette å prioritere slike universelle løsninger, som blant annet fritidsklubber og bibliotek.

325
326 Arbeiderpartiet vil at dataspillkultur og gaming skal være tilgjengelig for alle i trygge og
327 inkluderende rammer. Arbeiderpartiet vil sikre at regjeringen, kommuner og fylkeskommuner
328 bidrar til at rom, utstyr, kunnskap, kompetanse, aktiviteter og innhold for dataspill og
329 gamingkultur tilgjengeliggjøres for flere.

330
331 Arbeiderpartiet vil:

- 332 • Ha inkluderende fritidstilbud til alle barn over hele landet
- 333 Fortsatt sikre full momskompensasjon til idrett, frivillighet og kultur
- 334 Fortsatt prioritere universelle løsninger som fritidsklubber og bibliotek